

LANDSTINGET BLEKINGE

Landstingsdirektörens stab
Utvecklingsenheten
Avdelningen för kunskapsstöd
Marie-Louise Hammar

2017-10-17

Ärendenummer: 2017/00928
Dokumentnummer: 2017/00928-5

Till Landstingsstyrelsen

Remissyttrande ”På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen” (SOU 2017:43)

Landstinget Blekinge har fått möjlighet att lämna synpunkter på remiss avseende Hjälpmedelsutredningens betänkande S 2015:08 ”På lika villkor! – delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen” SOU 2017:43.

Sammanfattning

Vi ser positivt på att betänkandet lyfter fram hjälpmedel som en viktig del inom hälso- och sjukvården, men anser inte att den definition av hjälpmedel som föreslås införas i hälso- och sjukvårdslagen är färdigberedd.

Landstinget Blekinge är positivt till att det förtydligas att hjälpmedelsavgifter får tas ut. Förslag om avgiftsbefrielse för vissa grupper avviker från Landstinget Blekinges nuvarande regelverk för avgifter. Vi ser svårigheter i hur vi praktiskt ska kunna hantera avgiftbefrielse för personkretsen inom LSS.

Bakgrund

En särskild utredare fick efter beslut av regeringen den 10 december 2015 i uppdrag att se över tillgången till och användningen av hjälpmedel, lämna förslag i syfte att öka likvärdigheten och minska skillnaderna i fråga om avgifter och regelverk, samt se över frågan om nationell reglering och ett samlat huvudmannaskap.

Ärendebeskrivning

Utredningen har kommit fram till att den enskilde får tillgång till de hjälpmedel som denne behöver, även om det varierar vad som kan förskrivas samt vilka avgifter den enskilde betalar. Det finns skillnader i förskrivningen av hjälpmedel mellan könen, men utredningen har inte funnit något stöd för att de inte är medicinskt motiverade.

Utredningen föreslår att huvudmannaskap för hjälpmedel ska vara kvar hos sjukvårdshuvudmännen, då man ser tydliga fördelar med dagens koppling till hälso- och sjukvården och det kommu-

nala självstyret. Istället föreslås Socialstyrelsen regelbundet följa upp hjälpmedelsförsörjningen med jämförande statistik, för att öka likvärdigheten och därmed den statliga tillsynen.

Definition av hjälpmedel i Hälso- och sjukvårdslagen

Ökad likvärdighet föreslår utredningen ska skapas med nya paragrafer i hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

En ny paragraf med definition av hjälpmedel ska förtydliga sjukvårdshuvudmännens skyldighet att erbjuda hjälpmedel. Utredningen anser att den föreslagna definitionen bara kodifierar vad som redan anses gälla, med undantag av fritidshjälpmedel som enligt förslag ska bli förskrivningsbara. I definitionen av hjälpmedel är beskrivningen av fritidshjälpmedel mycket vag. Fritidshjälpmedel är idag inte förskrivningsbara i Blekinge. Förslaget innebär därmed ökade kostnader, som är svåra att uppskatta med den vaga definitionen. Utredningen lämnar heller ingen beskrivning av ekonomisk kompensation för sjukvårdshuvudmännen.

Den föreslagna definitionen saknar helt förtydligande av hjälpmedel inom vård och behandling, såsom medicintekniska behandlingshjälpmedel och ortopedtekniska hjälpmedel.

Landstinget Blekinge ser positivt på att en definition av hjälpmedel tas med i lagen, eftersom den kommer att ligga till grund för sjukvårdshuvudmännens ansvar för hjälpmedel. Men vi anser att definitionen inte ger den ökade tydlighet som efterfrågas, utan behöver utvecklas ytterligare.

Avgifter

Med en ny paragraf i hälso- och sjukvårdslagen föreslår utredningen att det lagstadgas om skäliga avgifter för hjälpmedel. Avgifter för besök i samband med behovsbedömning och förskrivning av hjälpmedel får tas ut för den som har fyllt 18 år. Utredningen föreslår att de som tillhör personkretsen enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och personer 85 år eller äldre ska bli avgiftsbefriade. Besöksavgift föreslås ingå i högkostnadsskyddet, däremot inte eventuell avgift för hjälpmedlet.

Utredningens förslag om avgiftsbefrielse för vissa grupper avviker från Landstinget Blekinges nuvarande regelverk för avgifter. Vi ser svårigheter i hur vi praktiskt ska kunna hantera avgiftsbefrielse för personkretsen inom LSS.

Landstinget Blekinge är positivt till att det lagstadgas om skäliga avgifter för hjälpmedel och för besök i samband med behovsbedömning och förskrivning av hjälpmedel.

Utredningens förslag om avgifter, framförallt avgiftsbefrielse för vissa grupper påverkar landstingets intäkter. Landstinget har idag få avgifter för hjälpmedel.

Landstinget Blekinge anser som utredningen att avgifter för själva hjälpmedlet ska få tas ut, så kallade egenavgifter. Utredningen anser att de föreslagna grupperna ska bli helt befriade från avgifter, men vi anser att dessa grupper ska få betala egenavgifter för produkter som alla behöver, t.ex. ortopedtekniska skor för barn.

Om utredningens antagande stämmer om att det inte finns lagrum för att ta ut serviceavgift eller straffavgift för hjälpmedel, medför det ökade kostnader för landstinget. Landstingsstyrelsen har beslutat om straffavgift för borttappade hörapparater. Intäkterna för borttappade hörapparater är 100 000 kr eller mer per år. Landstinget Blekinge utreder för närvarande straffavgifter för fler hjälpmedel.

Övrigt

Vi vill framhålla att det är viktigt att det inte medför merarbete för landstingen när Socialstyrelsen ska göra uppföljning av hjälpmedelsförskrivning.

Vi ser positivt på att kompetens inom rehabilitering i kommunerna stärks, med införande av en medicinskt ansvarig för rehabilitering, MAR (arbetsterapeut, fysioterapeut).

För att öka den enskildes delaktighet, trygghet och valmöjligheter föreslår utredningen att sjukvårdshuvudmännen ska tillhandahålla ett bredare och modernare hjälpmedelssortiment. Utredningen anser inte att en utökning av modellen fritt val av hjälpmedel är ett alternativ. Landstinget Blekinge ser positivt på utredningens förslag med ett bredare sortiment, även om det kan medföra en ökad lagerhållning för landstingen.

Utredningens förslag att med lokala avtal hantera ansvarsfördelningen mellan sjukvårdshuvudman och skolhuvudman för hjälpmedel till funktionshindrade, anser vi inte helt kan lösa ansvarsfördelningen. Vi ser att det kan uppstå problem med administrationsrättigheter med personligt förskrivna digitala hjälpmedel, som integreras i skolans datornätverk.

Landstinget ser positivt på utredningens förslag att statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan för specialpedagogiska insatser och fortbildning, även kan användas till arbetsterapeut, fysioterapeut eller logoped.

Landstinget Blekinge ser positivt på att utredningen föreslår att Myndigheten för delaktighets (MFD) roll inom området förtydligas. Nya uppdrag föreslås till MFD inom individstöd för aktiv fritid, samverkansforum för huvudmän och myndigheter om teknik och individstöd samt sektorsövergripande uppföljning av teknik. Landstinget önskar även att MFD:s uppdrag innefattar mer omvärldsbevakning och uppdatering av nya hjälpmedel.

Utredningen konstaterar att de flesta hjälpmedel som förskrivs är klassade som medicintekniska produkter och ersättning till patienten för skada kan ges enligt patientskadelagen. Även konsumentprodukter kan förskrivas som hjälpmedel, men det sker idag i liten omfattning. Dessa produkter innebär lägre patientsäkerhet, då de regleras via produktsäkerhetslagen. Utredningen menar att förskrivningen av konsumentprodukter troligen kommer att öka i framtiden.

Konsekvenser

Landstinget Blekinge anser att utredningen inte följer direktivet att med sina förslag inte öka det offentliga åtagandet på området. Väl underbyggda finansieringsförslag för den föreslagna utökningen av verksamhet saknas i utredningen.

Beredning

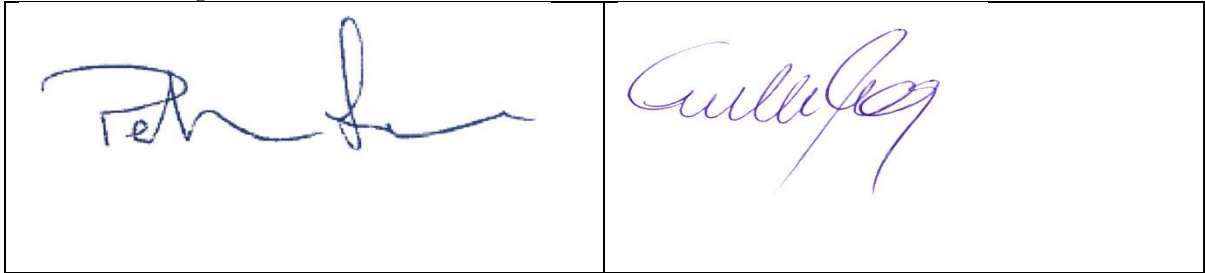
Synpunkter har inhämtats från Hjälpmedelscenter, Hörselvården, Syncentralen, Rehabiliteringskliniken och Habiliteringen.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsens föreslås besluta

att godkänna och till Socialdepartementet överlämna bilagt förslag till yttrande ”På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen” SOU 2017:43

Karlskrona enligt ovan

Peter Lilja
Landstingsdirektör

Gunilla Skoog
Utvecklingsdirektör